

Lasten ja nuorten varhaisen tuen mielenterveyspalveluja koskeva valtuustoaloite

105/00.01.01/2020

SITLA 27.04.2021 § 44

KV 13.05.2019 § 38

Valtuutettu Lotta Saarenmaa luki lasten ja nuorten varhaisen tuen mielenterveyspalveluita koskeneen seuraavan valtuustoaloitteen:

”Vuonna 2018 julkaistun Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) mukaan suomalaisten lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat yleistyneet. Saman tutkimuksen mukaan tytöt kärsivät poikia enemmän mielialahäiriöistä, kun taas pojilla havaitaan enemmän psyykkisen kehityksen ongelmia, joihin myös oppimiskyvyn häiriöt kuuluvat.

Mielenterveysongelmat ovat yksi yleisimmistä syistä nuorten syrjäytymiseen, josta yhteiskunta maksaa suuren hintalapun. Peruskoulun varaan jääneen nuoren hinta on jopa 370000 euroa.

Mielenterveysongelmien yleistyminen vaatii myös kunnilta ja kuntayhtymiltä toimenpiteitä. Resursseja on kohdennettava siten, että mielenterveyden ongelmiin on saatavissa varhaista tukea sieltä missä lapset ja nuoret ovat. Suurimmalla osalla heistä tuo paikka on koulu tai oppilaitos.

Turun kaupunki otti käyttöön huhtikuussa 2019 yhteistyömallin, jossa kouluissa ja oppilaitoksissa työskentelee kymmenen psykiatrista sairaanhoitajaa. He pitävät vastaanottoa oppilaitosten tiloissa sekä tarjoavat konsultointiapua koulun terveydenhuolto- ja opetushenkilökunnalle. Samalla malli takaa leveämmät hartiat oppilasterveydenhuollolle.

Esitämme, että:

Forssan kaupungin sivistystoimi selvittää yhteistyössä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa, voitaisiinko edellä esitetty Turun kaupungin malli ottaa käyttöön myös forssalaisissa kouluissa ja oppilaitoksissa.

Mahdollisuuksien mukaan kaupunki käynnistää kokeilupilotin mielenterveyspalveluiden varhaisen tuen palvelusta kouluissa ja oppilaitoksissa. Pilotin aikana sivistystoimi kartoittaa yhteistyössä HYKY:n kanssa palvelun tarpeellisuuden ja vaikuttavuuden.

Aloitteen olivat Saarenmaan lisäksi allekirjoittaneet valtuutetut Ritva Aho, Merja Augustin, Jouko Haonperä, Arto Heino, Merja Isotalo, Saara Jokinen, Marjut Kallioinen, Tomi Karlsson, Maija Kranni, Pia Kuparinen, Emmi Lintonen, Matti Luostarinen, Jaana Lähteenkorva, Sami Mattila, Pentti Mansikkamäki, Manu Mäkinen, Kaija-Leena Niemi, Janne Nieminen, Vesa Niininen, Mika Penttilä, Tarja Rajahalme-Tahvanainen, Ossi Stenholm, Pasi Vikman, Irmeli Vinnikainen, Tapio Virtanen ja Janne Vuorenmaa sekä varavaltuutetut Eero Hirvikoski, Päivi Honkala, Asta Jaakkola, Jennica Kainulainen, Jaakko Mäki, Mari Penttilä ja Samu Pohjola. Päätös: Valtuusto lähetti aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

KH 27.05.2019 § 141

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa sivistys- ja tulevaisuuslautakunnalle tehtäväksi pyytää aloitteessa tarkoitettusta asiasta Forssan seudun hyvin vointikuntayhtymältä lausunto sekä laatia kaupunginhallituksen käsiteltäväksi asiaa koskeva selvitys ja mahdollinen toimenpide-esitys.

Käsittely: Valtuuston kolmas varapuheenjohtaja Tapio Virtanen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn kuluessa klo 18.10.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen, p. 03 4141 5290, s-posti jarmo.pynnönen(ät)forssa.fi

Rehtori Jari Marjamäki, p. 03 4141 5430, jari.marjamaki(ät)forssa.fi

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan oppilashuollon tarkoituksena on:

- 1) edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;
- 2) edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä;
- 3) turvata varhainen tuki sitä tarvitseville;
- 4) turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu;
- 5) vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisoa tukevana yhteisollisena opiskeluhoiltona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoiltoon siten kuin laissa saadetaan.

Opiskeluhoiltoon sisältyvät koulutuksen jarjestajan hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoilto sekä opiskeluhoillon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuillon palvelut.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatusta- ja opetustehtavaan. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus,

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisollisena oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisäateinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Forssan seudulla oppilashuillon palvelut tuotetaan yhdessä Forssan seudun terveydenhuillon kuntayhtymän kanssa. FSHKY, oppilashuoltopalveluja ovat mm. kuraattori ja koulupsykologipalvelut.

Koulujen ja oppilashuillon käytännön toimintaa ohjaa yhdessä laadittu ”Oppilashuillon ja oppimisen tuen käsikirja”.

Forssan kaupungin perusopetus kehittää seudullisen työn lisäksi oppilashuoltoa ja varhaisen tuen toimintamalleja yhteistyössä Forssan seudun terveydenhuillon kuntayhtymän kanssa.

Esimerkiksi Tolon koululle on palkattu vv. 2016–2018 hankerahalla psykiatrinen sairaanhoitaja. Vuodesta 2019 alkaen toiminta on jatkunut edelleen kaupungin rahoituksella. Hoitaja on FSHKY:n palveluksessa, mutta hänen päivittäinen tyopisteensa on Tolon koululla. Psykiatrinen sairaanhoitaja siirtyy vuonna 2022 valmistuvaan Monikylaan. Forssan molempiin yhtenaiskouluihin on

palkattu sosiaalikasvattajat. Sosiaalikasvattajat tukevat nuoria heidän kasvamisessaan.

Parhailtaan käynnissä on seutukunnallinen monialainen poissaoloihin puuttumista pohtiva työryhmä. Poissaolot liittyvät usein mielialapulmiin ja yleiseen jaksamiseen. Ryhmän työ on valmistumassa keväällä 2021.

Lastensuojelulain (417/2007 12 §) mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä koskeva hyvinvointisuunnitelma, joka kuvaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen lisäksi lastensuojelun järjestämistä ja kehittämistä kunnassa. Forssan seudun kunnat ovat tehneet hyvinvointisuunnitelman seudullisesti Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän johdolla. Suunnitelma on laaja-alainen koskettaen lasten ja nuorten kasvuoloja, hyvinvoinnin edistämistä ja epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten erilaisia palveluja lastensuojelupalvelut mukaan lukien. Hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2021-2024 laaditaan parhaillaan ja se tulee päätöksentekoon syksyllä 2021.

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinnan yhteydessä otetaan kantaa aloitteessa mainittuun mielenterveyspalvelujen varhaiseen tukeen sekä mahdollisesti käynnistettäviin hankkeisiin ja kokeiluihin.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee edellä olevan selostuksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Lautakunta hyväksyi sivistysjohtajan kokouksessa tekemän muutetun päätösehdotuksen mukaisesti jättää asia pöydälle odottamaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän antamaa lausuntoa.

SITLA 25.05.2021 § 54

Valmistelija Sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen, p. 03 4141 5290,
jarmo.pynnonen(ät)forssa.fi

FSHKY:n lausunto on nähtävänä liitteessä.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee edellä olevan

selostuksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Päätös Lautakunta päätti sivistysjohtajan kokouksessa tekemän muutetun päätösesityksen mukaisesti esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee edellä olevan selostuksen tiedoksi ja toteaa, että se varautuu ottamaan huomioon koulujen ja oppilaitosten mielenterveyspalveluiden varhaisen tuen palveluiden lisäämisen tulevan vuoden talousarviossaan.

KH 07.06.2021 § 194

Valmistelija Kaupunginsihteeri Matti Pietilä, p. 03 4141 5269, matti.pietila (at) forssa.fi

Esittelijä Kaupunginjohtaja Kesäniemi Jari

Päätösehdotus Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1. merkitsee sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan kokouksessa 25.5.2021 (54 §) tehdyn päätöksen tiedoksi

2. toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.